

PO SEJI OSREDNJEGA ODBORA ITALIJANSKE KOMUNISTIČNE STRANKE**MOSKOVSKI KONGRES IN ITALIJANSKI KOMUNISTI****Odnosi med posameznimi komunističnimi strankami, demokracija v stranki in preureditev sistema glavne točke razprave - Debata se bo nadaljevala in poglobila**

Potek in zaključki 22. kongresa komunistične stranke Sovjetske zveze so zapustili — kot je bilo pričakovati — globok vtis v vrstah italijanskih komunistov. To je najbolj razvidno iz razprave, ki se je razvila v okviru osrednjega odbora italijanske komunistične stranke in njene osrednje nadzorne komisije, potem ko je o moskovskem občnem zboru poročal strankin glavni tajnik Palmiro Togliatti, ki se je skupno z italijanskim odposlanstvom pravkar vrnil iz Sovjetske zveze.

Čeprav je Togliatti v svojem poročilu povelil več pozornosti tistemu delu moskovskega kongresa, ki je obravnaval novi program sovjetske komunistične stranke, ni seveda mogel zamolčati osrednjega in najznačilnejšega dogodka kongresa, to je ponovne, a tokrat korenite ter javne obsodbe stalinizma. Na široke komunistične množice, za katere je Stalin kljub napadu, ki ga je proti njegovi politiki sprožil Nikita Hruščev leta 1956, vendarle še vedno veljal za velikega državnika ter komunističnega misleca, sta gotovo naredili zelo mučen vtis zlasti naštevanje in podrobna razlaga številnih zločinov, ki jih je nekdanji »velemni oče narodov« zagrešil tudi nad najožjimi sodelavci in zaslužnimi komunisti.

Naravnost porazno pa je na omenjene množice moral učinkovati sklep sovjetskih komunistov, da se Stalinovi zemeljski ostanki odstranijo iz moskovskega mavzoleja in da se spremenijo imena vseh mest in ulic, ki kakorkoli spominjajo na pokojnega diktatorja.

GLAVNI PROBLEMI

Med razpravo na seji osrednjega odbora italijanske komunistične stranke pa niso prišli do izraza le občutki začudenosti, razočaranja in zmede, ki v teh dneh pretresajo zlasti tiste ljudi, kateri so se odločili za komunizem bolj iz čustvenih kot razumskih vzrokov. Iz posegov v razpravo je namreč razvidno, da se hoče marsikateri vodilni italijanski komunist poglobiti v zadevo ter tudi priti do jasnih političnih zaključkov.

Za globljo in korenito analizo vprašanj, ki jih je sprožil 22. kongres, se kot se zdi, zavzemajo zlasti mlajši komunisti. To je naravno, ker so skoraj vsi stari voditelji tesno sodelovali s Stalinom in so zato tudi v določeni meri odgovorni za njegovo politiko. Mladina pa stari gardi upravičeno očita hlapčevstvo in oportunističnost, saj je nemogoče, da bi ne videla ne poznala grobih

nezakonitosti in zločinov, ki so se dve desetletji dogajali v Sovjetski zvezi.

Na zadnji seji osrednjega odbora italijanske komunistične stranke ni vzbudil toliko zanimanja novi program sovjetskih komunistov, temveč so prišla bolj do izraza ostala vsekakor kočljiva vprašanja, ki jih je moskovski kongres samo nakazal in ki se jih je tudi Togliatti v svojem poročilu skušal spretno izogniti.

POSAMEZNI GOVORI

Za sedanje razmere v italijanskih komunističnih vrstah je zanimivo in značilno, da je več vplivnih članov osrednjega odbora posvetilo pozornost problemom, kot so vprašanje odnosov med različnimi komunističnimi strankami in njihove avtonomije, vprašanje demokracije v notranjem življenju posameznih strank in končno tudi silno važno vprašanje, s kakšnimi novimi institucijami opremiti sam socialistični oziroma komunistični sistem, da bo učinkovito zajamčena ne samo gmotna blaginja posameznikov, temveč tudi njihova osebna svoboda. Le na ta način je namreč mogoče prepričati, da se ne ponovijo velike napa-ke in zločini, ki so se izvršili za časa Stalina.

Glede prvega vprašanja — odnosi med različnimi komunističnimi strankami — je na primer poslanec Giorgio Amendola dejal:

„Če je treba, naj nastanejo večine in manjšine“

Politično še najbolj pomembne pa so bile tele besede poslanca Amendole: »Tudi v naši stranki se mora razprava o raznih problemih tako razvijati, da nastanejo, če je treba, tudi manjšine in večine; s tem še ne nastanejo struje, ker bi te skristalizirale in jemale vrednost razpravi, temveč pomeni, čedalje bolj razširiti notranjo demokratično dialektiko.«

Glede na zadnje vprašanje — o preureditvi oziroma izpopolnitvi sistema — pa je zanimivo, da je marsikateri govornik odkrito zagovarjal druga stališča kot Togliatti, ki je dejal, da se problem novih institucij ne postavlja, češ da zadostujejo sedanje, ker so »rezultat dolgega zgodovinskega razvoja in ker že sam njih obstoj dokazuje njihovo zakonitost.«

OSREDNJE VPRAŠANJE

Tako je poslanec Alicata izjavil: »Tudi v socialistični družbi se vedno postavlja problem njenih institucij, ki morajo ustrezati

»Italijanski komunisti se moramo udeležiti razprave o vseh problemih in izreči samostojno mnenje o politiki drugih strank (komunističnih op. ur.), o vzrokih njihovih zmag in njihovih neuspehov.« Še bolj jasan je bil neki drug govornik, ki je v tej zvezi izjavil: »Brez pridržkov je treba ponovno poudariti našo avtonomno smer v mednarodnem gibanju, to je pravico do kritike, do odgovornosti, do samostojne politike. Danes se nahajamo pred dejstvom, da ni absolutne enotnosti v mednarodnem delavskem gibanju, in sicer v nekaterih bistvenih točkah.«

V zvezi z drugim vprašanjem — demokracija v notranjem življenju stranke — pa navajamo govor poslanca Giancarla Paiette, ki je med drugim dejal: »Priznati je treba dejstvo, da obstajajo komunistične in delavske stranke, ki že danes vodijo različno politiko... treba je poudariti, da v stranki smejo obstajati nesoglasja.« Še bolj odkrit pa je bil neki drug govornik, ki je med drugim izjavil: »Gradnja socializma zahteva, da se razprave vodijo jasno in brezobzirno; vsakdo ima pravico, da svobodno izrazi svoje mnenje, ne da bi ga zato proglasili za sovražnika revolucije, za vnašalca buržuj-skih ideologij ali za protipartijca. Če je kdo različnega mnenja, ni s tem rečeno, da je proti stranki.«

stvarnim vsakdanjim potrebam, kar velja v prvi vrsti za stranko, ki je temeljna ustanova sovjetske družbe.« Podobne misli so izrazili tudi drugi govorniki, kadar so omenjali potrebo, da se »demokracija opremlja z novimi institucijami«, kar pomeni, da je treba sedanjo ureditev družbe — in pri tem je mišljena takšna ureditev, kakršno si za mišljajo komunisti — tako spremeniti ali izpopolniti, da bo zajamčena pravica posameznika do svobode in da bodo posamezniki varni pred samovoljo oblastnikov in policije.

In to je nekaj naravnega, kajti če se na primer v Sovjetski zvezi natančno ne določijo pristojnosti različnih ustanov in če ni strogih pravnih sredstev za nadzorstvo nad temi ustanovami, kdo nam more jamčiti, da se ne bodo dogajale nove, tudi grobe nezakonitosti?

RADIO TRST A

• NEDELJA, 19. novembra, ob: 9.00 Kmetijska oddaja; 9.30 Slovenski samospevi in zborovske skladbe; 10.00 Prenos maše iz stolnice Sv. Justa; 11.30 Oddaja za najmlajše: »Pustolovščine Toma Sawyerja«, mladinska zgodba (Marc Twain - Joško Lukeš), 1. del, igrajo člani RO; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj — Kronika tedna v Trstu; 17.00 Za smeh in dobro voljo (Ponovitev); 18.30 Obiski na Goriškem: »Števerjan«; 19.00 Nedeljski vestnik; 21.00 Iz prvega Festivala folklorne glasbe na Vrbskem jezeru; 21.30 Koncert Ljubljanskega kvarteta — Borodin: Kvartet št. 2 v D-duru; 22.00 Nedelja v športu.

• PONEDELJEK, 20. novembra, ob: 18.00 Italijanščina po radiju; 18.30 Baročna glasba; 19.00 Znanost in tehnika: »Roboti v tiskarstvu«; 20.00 Sportna tribuna; 20.30 Modest Mussorgsky: »Soročinski sejem«, opera v 3 dej. Orkester in zbor Slovenske državne Opere v Ljubljani vodi Samo Hubad. Približno ob 21.00 »Opera, avtor in njegova doba«.

• TOREK, 21. novembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Tone Penko: Hornoni: »Hornoni v rastlinskem svetu«; 19.00 Pisani balončki, radijski tednik za najmlajše; 21.00 Petar Petrovič Njegoš: »Gorski venec« (Umberto Urbani); 22.00 Obletnica tedna — Rado Bednarik: »Pred 25 leti je umrl trgovec s kanoi Bazil Zaharoff«.

• SREDA, 22. novembra, ob: 18.00 Slovenščina za Slovence; 18.30 Liki iz opernih del: »Manon Lescaut«; 19.00 Zdravstvena oddaja (dr. Milan Starc); 20.30 »Shenandoah«, igra v 4 dej. (Howard Bronson - Mirko Javornik), igrajo člani RO; 22.30 Pavle Merkù: Concerto lirico za klarinet in orkester.

• ČETRTEK, 23. novembra, ob: 18.00 Radijska univerza — Slavko André: Osnovni pojmi geofizike: »Težnost Zemlje«; 19.00 Širimo obzorja — Vinko Suhadolc: »Izum, ki so preobrazili naše življenje«; 20.30 Znani dirigenti: André Cluytens — Beethoven: Koncert št. 2 v B-duru, op. 19, Rimski-Korsakov: Španski capriccio, op. 34, Bizet: Arležanka, suita št. 2, Ravel: Bolero. Približno ob 21.25 Književnost: »Slovenska kulturno-politična in slovstvena zgodovina Ivana Prijatelja« (M. Jevnikar). Približno ob 22.15 Umetnost — Aljoša Vesel: »Bertold Brecht in njegov Svejk v drugi svetovni vojni«.

• PETEK, 24. novembra, ob: 18.00 Italijanščina po radiju; 19.00 Sola in vzgoja — Ivan Theuerschuh: »Življenje gojenca — prvi pogoj uspeha«; 20.30 Gospodarstvo in delo; 21.00 Koncert operne glasbe; 22.00 Novele 19. stoletja: Francesco Domenico Guerrazzi: »Burka s predajo« (J. Tavčar).

• SOBOTA, 25. novembra, ob: 14.40 Vokalni kvintet »Zarja«; 15.30 »Nevesta s Korinja«, ljudska igra v 5 dej. (Fran Jaklič - Martin Jevnikar), igrajo člani RO; 17.45 Dante Alighieri: Božanska komedija — Nebesa; II. spev. Prevod Alojz Gradnik, pripravlja Boris Tomažič; 18.30 Skladbe jugoslovanskih sodobnih avtorjev — Rajčič: Koncert št. 3 za violino in orkester, Fribec: Dramatični ritmi; 19.00 Pomenek s poslušalkami; 20.40 Slovenski oktet; 21.00 Za smeh in dobro voljo.

TEDENSKI KOLEDARČEK

19. novembra, nedelja: 26. pobinkoštna
20. novembra, ponedeljek: Edmund
21. novembra, torek: Darovanje Dev. Marije
22. novembra, sredo: Cecilija
23. novembra, četrtek: Felicita
24. novembra, petek: Janez od Križa
25. novembra, sobota: Katarina

JUŽNI TIROL PRED ZDRUŽENIMI NARODI

Pred Združenimi narodi se je pričela razprava o Južnem Tirolu. V sredo je govoril avstrijski zunanji minister Kreisky, ki je med drugim predlagal imenovanje sedemčlanske mednarodne komisije, katera naj sestavi podroben načrt o priznanju popolne avtonomije za Južno Tirolsko. Italijanski zunanji minister Segni bo Kreiskemu odgovoril danes.

Moskovski kongres in italijanski komunisti

(Nadaljevanje s 1. strani)

Če vsega tega ni, je vsako sklicevanje na »socialistično zakonitost« le gola, prazna fraza, ker dopušča vsakokratnim oblastnikom, da jo povsem samovoljno tolmačijo.

Že iz tega, kar smo navedli, izhaja, da je moskovski kongres sprožil v italijanskih komunističnih vrstah celo kopico vprašanj najrazličnejše narave, ki jih gotovo ne bodo mogli tako hitro rešiti.

ČUDEN MOLK

Razpravo v Rimu je zaključil Togliatti, a doslej še ni znano, kaj in kako je odgovoril raznim članom osrednjega odbora, ki so posegli v debato. Tudi iz zaključne resolucije ni iratančno razvidno, kakšno stališče zavzema stranka do iznešenih vprašanj, temveč je v njej le rečeno, da se bo razprava nadaljevala in poglobila.

Ali je govoril le v lastnem imenu?

Na novo potrjeni nemški kancler Adenauer je imel te dni velike preglavice s svojim poslanikom Krollom v Moskvi. Ta zastopa Nemčijo že vsa povojna leta pri sovjetski vladi in je znan kot pobornik za zблиžanje med obema državama. Znan je pa tudi, da rad dela po svoji glavi.

Tako se je zgodilo, da je brez obvestila drugim zapadnoevropskim poslanikom šel dne 9. novembra na politični pomenek h Hruščevu. Poldrugo uro sta se razgovarjala o zahodnem Berlinu in prišla na jasno glade štirih točk, ki vsebujejo poseben statut, zajamčen od vseh štirih velesil, ki imajo zaseden Berlin. Mesto naj bi postalo svobodno, vsi dohodi vanj preko ozemlja vzhodnonemške republike pa prosti. Sovjetska zveza naj bi od vzhodne Nemčije zahtevala jamstva, da ne bo ovirala dohoda. Hruščev je na predloge pristal. Domenjeno pa je bilo, naj ostane dogovor nekaj časa tajen. Še isto noč so pa tuji dopisniki v Moskvi zvedeli za vsebino razgovorov. V Ameriki in Franciji so vsi skočili pokonci, češ kako si upa zahodna Nemčija za njihovim hrbtom voditi pogajanja s Krem-

Razmere v italijanski komunistični stranki niso samo zato važne, ker gre za najmočnejšo italijansko politično organizacijo, temveč tudi zato, ker je v tej stranki organizirano precejšnje število Slovencev v Italiji. Vsa naša povojna politična zgodovina pa dokazuje, da so notranje razmere v komunističnih vrstah vselej vplivale tudi na boj celotne manjšine za njene pravice in njen obstanek.

Kolikor je nam znano, pa ni mogoče do slej reči, da bi se v tržaških komunističnih vrstah pričela takšna razprava, kakršna je v teku drugod po državi. To je vendarle nekoliko čudno, kajti če je globlja razprava kje potrebna, je prav gotovo potrebna pri tukajšnjih komunistih, ki so, kot se še vsi spominjamo, bili dolga leta odločni in fanatični poborniki vse Stalinove politike.

ljem, ko pa je bilo določeno, da bo ameriški poslanik Thompson poverjen za razgovore glede Berlina. V Bonnu so se preplašili in Krolla brž poklicali na odgovor, češ da je šel preko svojih opolnomočij in da je dajal samo svoje osebne izjave Hruščevu. Ta se pa smeje v pest, ker je tisto nočno obvestilo tujim dopisnikom malce skatilo odnošaje med Ameriko in Zapadno Nemčijo tik pred Adenauerjevim obiskom v Washingtonu.

Krotke volitve

V nedeljo so na Portugalskem volili nov parlament. Beseda volitve je pravzaprav tu odveč, ker je nastopila samo ena stranka. Kandidate za 130 poslanskih mest je postavila samo vladna Salazarjeva stranka »Uniao Nacional«. Ministrski predsednik Salazar, ki se drži na krmilu že od konca vojne dalje, je vsem nasprotnikom zamašil usta. Opozicija je pod vladnim pritiskom umaknila svojo listo in je pozvala svoje pristaše, naj sploh ne gredo na volišča, ker volitve niso svobodne. Vladnim nasprotnikom se je posrečilo ukrasti vojaško letalo, katero je trosilo nad Lizbono letake z oklici proti volitvam. Kljub vsem naporom se je pa Salazarju posrečilo tako ukrotiti volivce, da so oddali 70 odstotkov glasov zanj. S tem pa še ni rečeno, da bodo nasprotniki utihnili.

Pred obljećem smrti

V ameriškem mestu Huntswillu sedi že štiri leta v zaporu 23-letni Howard Stickney. Sodišče ga je obsodilo na smrt zaradi umora. Kaznjenev vlaga priziv za prizivom proti obsodbi. Enajstkrat je že dosegel odgoditev smrtne kazni. V soboto so ga dvanaestič peljali v plinsko celico. Šest minut, preden je rabelj potegnil za smrtne vzvode, je spet prišlo sporočilo, da je usmrčenje odloženo za deset dni, če med tem ne prinesejo zagovorniki novih dokazov o njegovi nedolžnosti. Stickney je s številnimi odgoditvami potolkel celo prvenstvo slovitga Chessmana, kateremu je uspelo, da se je le osemkrat izmuznil; devetič pa ni šlo več.

Umril je prof. dr. Božidar Lavrič

Po dolgi boleznii je v sredo v Ljubljani umrl znani slovenski kirurg prof. dr. Božidar Lavrič. Pokojnik izhaja iz kmečke družine iz Nove vasi pri Rakeku, kjer se je rodil pred 62 leti. V kirurgiji se je specializiral na kliniki v Parizu. Leta 1946 je postal primarij kirurške klinike v Ljubljani in redni profesor na medicinski fakulteti v slovenski prestolnici.

Bil je brez dvoma najboljši kirurg v Jugoslaviji. Po njegovi zaslugi je Ljubljana postala središče za moderno kirurgijo. Dr. Lavrič je prvi v Jugoslaviji pričel z operacijami na srcu. Med vojno je bil v italijanski internaciji, leta 1943 pa se je priključil italijanskim partizanom in nato odšel v Beograd, kjer je bil imenovan za glavnega kirurga jugoslovanske armade. Prof. Lavrič je vzgojil vrsto kirurških kadrov, ki bodo gotovo z uspehom nadaljevali njegovo delo. Njegova smrt pa je brez dvoma velika izguba za medicino v Sloveniji in Jugoslaviji.

Na vrsti je Finska

Zadnji dan oktobra je sovjetski zunanji minister poslal opozorilo finski vladi, da nekateri krogi rušijo dobre odnose med Finsko in Sovjetsko zvezo. V Helsinkiju so opozorilo dobro razumeli kot migljaj s kolum. Zato je v soboto šel zunanji minister Karjalainen h Gromiku v Moskvo. Vse pa kaže, da mu ni uspelo, prepričati ga, da bo Finska vedno nevtralna, tudi če se drži sedanje politične smeri. Sovjetski minister je zahteval trdnejših jamstev in je namignil celo na vojaški pakt. Pritisk je izvajal v trdni veri, da bo našel oporo v finski komunistični stranki, ki ima 50 poslancev v »riksdagu« ali parlamentu.

Včeraj je pa prišlo iznenadenje. Predsednik finske republike Kekkonen je razpustil parlament in razpisal nove volitve že za januar, medtem ko bi se morale vršiti šele poleti. Nekateri časopisi sodijo, da pomeni ta odločitev popuščanje Sovjetom. Drugi pa tolmačijo skorajšnje volitve kot poziv na vse državljane Finske, naj z glasovnico potrdijo strogo nevtralnost Finske.

Volgograd

Moskovska Pravda je v soboto naznani-la, da se odslej naprej Stalingrad, znan po slavni obrambi pred hitlerjanskimi četami, imenuje Volgograd. Mesto je nosilo prejšnje ime od leta 1925 dalje, prej pa se je imenovalo Jekaterinoslav.

Zavetnik lovcev

Ko pride ob veselem martinovanju kak divji zajec z ajdovo polento na mizo, se gostje navadno spomnijo tudi na lov. Saj prav nekaj dni pred svetim Martinom obhajamo tudi spomin na lovskega zaščitnika svetega Huberta.

Kakor okoli drugih, tako je tudi okoli svetega Huberta, sina frankovskega vojvode, spletenih dosti legend, ki so v zvezi z lovom. V mladih letih je ta svetnik živel na živahnem dvoru frankovskih kraljev kot dvorjan. Po navadi tistih časov, v osmem stoletju, je bil strasten lovec na veliko zverjad. Pobiljal je vse vprek, niti nežnim košutam ni prizanašel. Nekega dne pa se mu je prikazal v gozdu na lovu velik jelen s svetlim križem med rogovjem. Milo ga je gledal, kot da prosi, naj ne spusti strelce vanj. Prikazen je Huberta močno pretresla. Ko mu je kmalu nato umrla še žena, se je odpovedal posvetnemu življenju in je stopil v duhovniški stan. Glas o svetosti nekdanjega predrznega lovca se je brž razširil po deželi. Še bolj pa ko so mučili in umorili svetega Lamberta, škofa v severnem delu frankovske države, v Ardenih. Po tedanjem izročilu je vse mučitelje svetega škofa napadla živalska steklina. Zatekli so se k njegovemu nasledniku, ki jih je res ozdravil smrtno boleznijo.

Od takrat ni Hubert samo zaščitnik lova, ampak tudi priprošnjak proti steklini. Na čast svetemu Hubertu so v starih časih prirejali velike lovske pogone. Na obletnico smrti, v začetku novembra, so pa darovali posebne maše in nato blagoslovljali lovske pse. Danes se je spomin na Huberta, ki varje zverjad pred divjimi lovci, ohranil bolj na severu. Pri nas le še redki lovci poznajo svojega patrona.

NOVICE

V Sovjetski zvezi bodo morali vse atlase preurediti, kajti nič manj kot 22 mest nosi naslove, ki vsebujejo tudi ime Stalin. Preimenovanje ulic, odstranjevanje spomenikov v nemilost padlega voditelja komunizma bo povzročilo državi več milijonov stroškov. Toda to ne briga, ker se mora po mnenju novih voditeljev povsod zbrisati spomin na Stalina. Tako mine slava...

Molotov čaka

Nekdanji sovjetski mogotec Vjačeslav Škrjabin Molotov je naredil korak, katerega so vsi najmanj pričakovali. Hruščev ga je na zboru stranke ozmerjal kot najhujšega nasprotnika delovnega ljudstva. Njemu, Kaganoviču in Malenkovu so zagrozili z izgonom iz stranke kot najbolj zagrizenim Stalinovim pristašem. Izključitev pa pomeni vsaj politično smrt. Molotov, ki je živel na Dunaju kot član sovjetske delegacije pri mednarodni atomski komisiji, je vsem vodilnim članom stranke poslal pismo, v katerem pobija napade na svojo osebo. Vsi v Moskvi so se kar čudili tej predrznosti ali neumnosti; dejali pa so, saj je na Dunaju in ga dolga roka Hruščeva ne bo tako lahko dosegla. Mož se pa za vse nevarnosti ni nič zmenil, ampak se je mirno odpeljal z ženo v Moskvo. Pri izstopu je časnikarjem mirno izjavil, da je bilo potovanje kar prijetno. Manj prijetno pa je zdaj Hruščevu, ki ne ve, ali bi ga zapodil iz stranke ali bi se kako drugače maščeval nad trmo, ki je sama šla v levje žrelo.

Molotov pa čaka pri svoji hčeri, kakšna usoda ga bo doletela. Brez dvoma ima mož s »sedalom iz kamna«, kot ga je imenoval Radek, zvrhan koš poguma.

Viharji in poplave

Od petka do torka so po vsej Srednji in Zgornji Italiji divjali viharji in nalivi. Najhujše je bil prizadet Milan, kjer so se glavne ulice spremenile v deroče hroudurnike. V Rimu je pihal veter s hitrostjo sto kilometrov na uro. Ruval je drevesa, električne opornike, narastla Tibera je pa celo nove kamnite mostove podirala. Škode je več milijonov. Kako je bilo na Tržaškem in Goriškem smo sami doživeli. V Benetkah je pa morje tako zrastle, da je poplavilo Markov trg in vse bližnje »calles«. Gondole niso plavale samo po kanalu, ampak tudi po trgih in ulicah.

GONDOLE
NA VELIKEM KANALU
V BENETKAH

VODITELJ TURČIJE

General Gürsel, ki je dobil večino pri zadnjih volitvah v Turčiji, je poveril sestavo nove vlade Izmet İnöniju. V vladi bodo imele svoje zastopnike vse štiri stranke, ker ni nobena dosegla absolutne večine.

Novi vladni predsednik İnönü je pravzaprav nesporni vodja današnje Turčije. Star je že 78 let in je bil najbližji sodelavec ustanovitelja povojne Turčije Kemala Atatürka. Izkazal se je kot spreten diplomat že na mirovnih pogajanih po prvi svetovni vojni. Od leta 1927 do 1937 je vodil turško politiko kot ministrski predsednik. Po Kemalovi smrti je pa postal državni poglavar do leta 1950, dokler ni prišla na površje demokratska stranka. V teh burnih časih so pa zopet poiskali starega politika, da prepelje državno barko preko nevarnih čeri.

Vse se veča...

Pravijo, da se vse na svetu veča, tudi človeško telo. Čevlji naših sinov že morajo biti za eno številko daljši, kot so bili naši. Neverjetno pa je, da postajajo tudi ženske roke vedno daljše. Njih rast so znanstveno ugotovili v Ameriki. Prodajalnam rokavic so lani ostale v zalogi skoro vse rokavice številka šest, v prodajo so pa močno šle za eno številko večje.

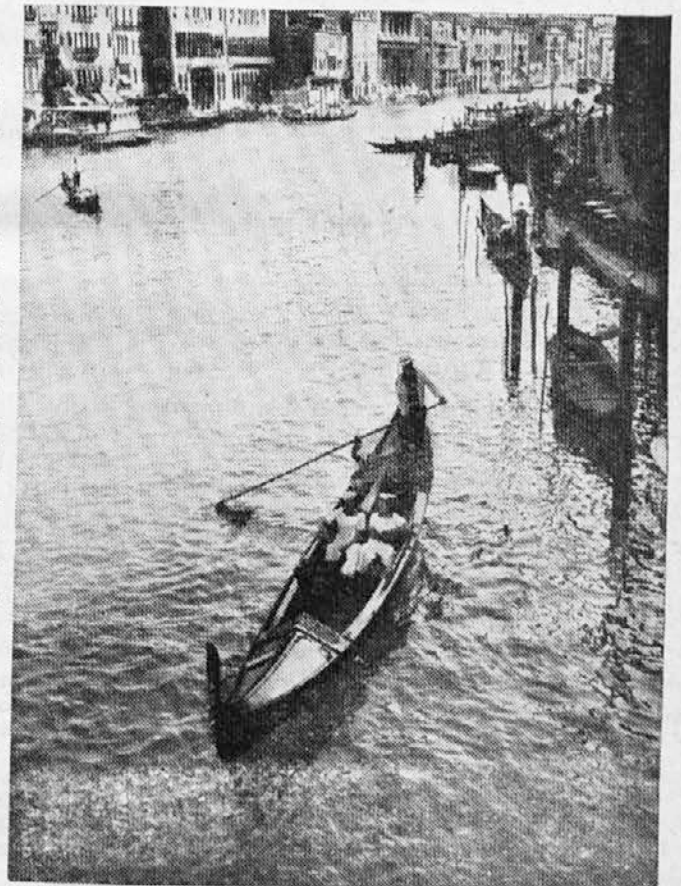
Kje je vzrok, da se ročice nežnega spola daljšajo? Zdi se, da zato, ker mora dosti več žensk delati v tovarnah in v raznih obrtih kot pa pred dvajsetimi leti.

Nasprotna je pa zanimiva ugotovitev, da postajajo moške roke krajše. Morda zato, ker vedno več moških opravlja uradniške poklice.

POJASNILO

V zadnji številki našega lista se je po krivdi tiskarne zgodila groba napaka. Zgrešen je bil vrstni red dveh strani, tako da je 8. stran bila tretja, ta pa osma. Vse bralce prosimo, naj nam pomoto oprostijo.

Uredništvo

Tržaškega

Vse obsodbe vreden atentat

V torek po 8. uri zvečer so doslej neznan zločinci položili bombo na komunistični sedež v ul. Madonnina št. 19. To je že drugi atentat, ki so ga v zadnjih treh mesecih najbrž vedno iste osebe izvršile na komunistične sedeže v Trstu. Dne 12. avgusta se je, kot smo poročali, razpočila prva bomba pri Sv. Jakobu, a doslej policijska oblastva še niso odkrila krivcev.

Zadnja eksplozija je povzročila veliko škodo na oknih, vratih in tudi v notranjosti sedeža, človeških žrtev pa za srečo ni bilo, ker v poslopju ni bilo nobene osebe. Policija je po bombnem atentatu zaslišala neko žensko, ki se je tik pred eksplozijo srečala na hodniku v notranjosti stavbe z mladeničem, kateri je hitel na ulico in ki je verjetno tudi položil peklenski stroj. Pričakuje se, da bodo podatki, ki jih je policija prejela od omenjene ženske, pripomogli, da se izsledijo zločinci.

Tržaška demokratična javnost tudi ob tej priliki odločno obsoja vsako uporabo nasilnih sredstev v političnem boju. Tej obsojbi se pridružujejo zlasti Slovenci, katerih ustanove so bile tudi v zadnjem času večkrat žrtev terorističnih napadov.

Pri vsem tem se le čudimo, kako da niso oblastva še odkrila krivcev vseh teh zločinov, čeprav tudi vrabci na strehi že vedo, da jih je treba iskati v vrstah določenih organizacij, ki ne skrivajo svoje simpatije do nekdanjega proslulega fašističnega režima.

Najnovejši bombni atentat obsojata tudi SKSZ in SNS ter hkrati izražata prepričanje, da bodo krivci čimprej odkriti in kaznovani.

Izjava po ljudskem štetju

Podpisane politične in kulturne organizacije, predstavnice slovenske narodne skupnosti na Tržaškem ozemlju, v zvezi s popisom prebivalstva, industrije in trgovine z dne 15. in 16. oktobra 1961

ugotavljajo:

1. da pristojna oblastva sploh niso preskrbela slovenskih prevodov obrazcev ne za popis industrije in trgovine niti ne za popis oseb, živečih v skupnostih;
2. da niso pravočasno preskrbela obrazcev v slovenskem jeziku za popis prebivalstva;
3. da niso preskrbela zadostnega števila slovenskih razglasov, navodil v slovenskem jeziku pa sploh ni bilo;
4. da je bilo število popisovalcev z znanjem slovenščine nezadostno;
5. da ni bilo uradnih pojasnil, da se smejo obrazci izpolnjevati tudi v slovenščini in kako naj se izpolni 11. stolpec obrazca.

Končno poudarjajo, da je bil

a) odlok predsednika republike št. 1011 z dne 8. septembra 1961 raztegnjen na Tržaško ozemlje šele z odlokom gen. vladnega

Opčine:

KONČNO BODO PREUREDILI NEVARNO KRIŽIŠČE

Ravnateljstvo državnih cest v Trstu je pred dnevi sporočilo, da je sklenilo preurediti glavno križišče na Opčinah, kjer se prečkata cesta Trst - Opčine in tako imenovana Trbiška cesta Trst - Sestlan. Na tem križišču je že zgubilo življenje mnogo oseb in je zato bil skrajni čas, da se nekaj ukrene.

Uprava državnih cest bo križišče razširila, tako da bo v njegovi sredini gredica s prometnikom, ki bo urejeval promet. Vsa vozila bodo zato morala na tem mestu narediti večji ali manjši krog in tako nujno zmanjšati brzino vožnje. Poleg tega bodo postavili vrsto semaforjev in drugih znakov, ki bodo opozarjali na nevarno križišče.

Za vsa ta dela bodo potrošili od 25 do 30 milijonov lir, izvršena pa bodo še pred začetkom prihodnje turistične sezone.

Salež:

ZAČELI SO ASFALTIRATI VAŽNO POT

Pred dnevi je podjetje Cesia iz Trsta pričelo urejevati pot iz Saleža v Samatorco. Delavci bodo najprej popravili nekaj ovinkov in nato bodo na cestišče položili asfaltin tlak. Za ta dela je na razpolago nekaj več kot 3 milijone lir, ki jih je v okviru gospodarskega načrta občina prejela od države.

V bližnjem Gabrovcu se medtem nadaljujejo gradbena dela pri šolskem poslopju, ki se bodo po vsej verjetnosti kmalu zaključila. Po božičnih počitnicah bosta tako osnovna šola kot otroški vrtec imela nove, odnosno primernejše prostore.

komisarja št. 30 z dne 21. oktobra 1961, to je 7 dni po izvršenem popisu;

b) da je obrazec ISTAT/CP/I ter nezakonit, ker ni predviden v zakonu, raztegnjenem na naše ozemlje. Tudi 11. stolpec, ki govori o občevalnem jeziku v družini, ni predviden v zakonitem obrazcu CP/I predsednikovega dekreta z dne 8. 9. 1961 št. 1011 niti ne v odloku gen. vladnega komisarja z dne 21. 10. 1961 št. 30.

SPRICO VSEH TEH DEJSTEV PODPISANE ORGANIZACIJE IZJAVLJAJO, DA STA BILA POPIS PREBIVALSTVA IN UGOTAVLJANJE NARODNOSTI NEZAKONITA IN NEPRAVILNO IZVEDENA. ZATO PONOVO ODLOČNO ODKLANJAJO VSAKO SKLICEVANJE NA TAKO PRIDOBLENE IZIDE POPISA IN MOREBITNO IZKORIŠČANJE NA ŠKODO SLOVENSKEGA PREBIVALSTVA TRŽAŠKEGA OZEMLJA.

Trst, 16. novembra 1961.

Komunistična partija Italije - Trst; Neodvisna socialistična zveza - Trst; Skupina neodvisnih Slovencev - Trst; Slovenska demokratska zveza - Trst; Slovenska katoliška skupnost - Trst; Slovenska krščanska socialna zveza - Trst; Socialistična stranka Italije - Trst; Slovensko hrvaška ljudska prosveta - Trst; Slovenska prosveta - Trst; Slovenska prosvetna Matica - Trst

Trnovica:

GLAVNA POT BO KONČNO ASFALTIRANA

V skoraj vseh tržaških listih smo večkrat brali pritožbe nad stanjem, v katerem se nahaja pokrajinska cesta, ki pelje mimo naše vasi. Na zadnji seji pokrajinskega sveta pa je bilo svetovalcem končno sporočeno, da bo pokrajinska uprava poskrbela za ureditev in asfaltiranje tudi te važne prometne žile. Ni pa še jasno, če bodo ta dela izvršili v vsej dolžini ceste, to je od Kresije do državne meje pri Šempolaju, ali pa le do križišča pred obmejnimi prehodom.

Ker se zdi, da je na razpolago precejšnja vsota denarja — kakih 34 milijonov lir — bi želeli, da se popravi in asfaltira ne le vsa omenjena cesta, temveč tudi tistih nekaj sto metrov druge pokrajinske ceste iz Šempolaja do križišča pred obmejnimi blokom. Na ta način bi ves spodnji Kras imel dobro prometno zvezo s Trstom in Nabrežino.

Nabrežina:

ZA RAZVOJ TUJSKEGA PROMETA

Vsodržavni svet za tujski promet, ki ima sedež v Rimu, je pred dnevi izdal povoljno mnenje, da se del devinsko-nabrežinske občine proglašajo za tujskoprometno področje. S tem pa vprašanje še ni dokončno urejeno, ker še ni izšel zakon, ki proglašajo obalni pas občine za turistično področje. Zakon je zlasti zato potreben, da se v občini lahko ustanovi krajevna tujskoprometna organizacija, katere glavna naloga bo, da skrbi za dotok gostov in njihovo razporeditev po raznih gostiščih.

Beneška

GORNJI TRBIJ

V Beneški Sloveniji je od sobote zjutraj vršalo strašno neurje po vseh slovensko-beneških vaseh. Lilo je kot iz škafa, da so potoki narastli v reke. Vmes je divjal vihar, ki je odkrival strehe in lomil veje.

Najhuje so se naravne sile razdivjale po pobočju Kolovrata, kjer so v vasi Gornji Trbij, ki spada pod občino Strenje, poiskale tudi smrtno žrtev. Vasica s 300 prebivalci ždi kot prilepljena v strmi breg. Na ovinku proti šoli pa stoji, oziroma je stala skromna hiša 52-letne Marije Drekonja. Tik pod bajto, ki si jo je družina skoro z lastnimi rokami postavila, teče hudournik v globoko korito. V nedeljo je ondi šumel pravi slap čez skale in je spodkopaval zemljo prav pod Drekonjevo bajto. V njej je živela stara Marija sama. Delala je pri sosedih, kolikor je mogla za krožnik mineštre. Spat pa je hodila v omenjeno hišo na koruzno listje. Hči Gizela je šla služiti v Videu, sin Mario pa dela v Nemčiji, ko ni bilo doma drugega razen tiste bajte nad prepodom.

Torej tisti večer je stara Drekonjevka tudi aninila v vasi. V temi se je odpravila navkreber domov k počitku. Bil pa je njen zadnji na tej zemlji. Malo pred polnočjo je sosed Garbac zaslišal strašanski pok in kakor da se nekaj podira. Teče pred hišo in vidi, kako je voda spodjedla in odnašala ruševine Drekonjeve bajte. Skliče ljudi, toda kdo je mogel med bliski in poplavo kaj pomagati!

Šele v ponedeljek zjutraj so gasilci in orožniki razkopali ruševine in našli pod

SLAB GOSPODARSKI POLOŽAJ

Gospodarski položaj goriške pokrajine je začel navdajati s skrbjo že vse odgovorne činitelje. Na zadnji seji pokrajinskega odbora so njegovi člani živahno razpravljali o vzrokih, ki povzročajo, da goriška trgovina in industrija ne kaže takega napredka kot drugod. Ugotavljali so, da je kriva tudi lega pokrajine, ki je tik ob meji in zato nočejo zasebniki vlagati svojega denarja. Manjka pa tudi uresničenje mnogih vladnih obljub o pomoči in kreditih. Za tržiški industrijski okraj se ni še nič otipljivega ukrenilo. Odborniki so sklenili, naj se zberejo natančni podatki o sedanjem gospodarskem stanju in naj se osrednji vladi pošljejo stvarni predlogi za bodoči uspešni razvoj dežele.

Do podobne razprave je prišlo tudi na občenem zboru bolniške blagajne neposrednih obdelovalcev. Mnogi govorniki so dokazovali, da ni povprečni dohodek naših kmetovalcev tolikšen, da bi zmogli vsa bremena za zavarovalne obroke. Ugotovili so tudi, da je zemljiški donos naših kmečkih posestev mnogo nižji kot v sosednih pokrajinah. Letos so različne vremenske nezgode hudo prizadele kmetovalce goriške pokrajine. Zaradi tega pozivajo, naj osrednja vlada prihiti na pomoč neposrednim obdelovalcem in naj kaj ukrene za propadajoče kmetijstvo na Goriškem.

V veliki krizi se nahaja tudi drugi važni gospodarski organ v Gorici. To je vinska zbornica. Z odstopom predsednika Bigota se zbornica nahaja v krizi. Novega pred-

Slovenija

njimi nesrečno žensko, vso zmečkano na bornem ležišču. Tramovi so ji strli lobanjo in prsni koš, ko je klokotajoča voda razmajala zidovje.

Vse vaščane je pretresla strašna smrt v vodi in viharju, ki vedno grozita našim vasi-
cam po teh pobočjih. Bog se usmili za dušo pokojne Marije Drekonja!

CEDAD

Prejšnji teden se je na cesti proti Cedadu zopet pripetila smrtna nesreča. Delavec Mario Mariuzzi je končal zgodaj zjutraj nočno delo v Vidmu in se je vračal na motornem kolesu proti domu. Vreme je bilo slabo in mrzlo. Na ravni in gladki cesti ga je že blizu Cedađa stresel mrz in je zgubil prisebnost ter je krenil proti sredini ceste. V tistem hipu je pridirjal velik tovornjak in je treščil nesrečnega motociklista na trdo cestišče. Prepeljali so ga sicer hitro v čedadsko bolnišnico, toda ni bilo več pomoči. Že čez nekaj ur je revež izdihnil.

ZGODOVINSKI ODMEVI

V Vidmu izhaja posebna zbirka, ki opiše suje odporiško gibanje v Julijski krajini od leta 1944 dalje. V tej zbirki je izšel pred nekaj dnevi zvezek o svobodnem pasu in kozaški zasedbi v Karniji in Furlaniji. Segajeta s spomini tudi na slovenski del ozemlja. Knjigo je napisal Francesco Vuga, izdal pa jo je Del Bianco v Vidmu. Opisu so dodani na zadnjih straneh tudi dokumenti iz tistih časov. Kot zgodovinski prikaz za tisto dobo, je zvezek zanimiv, čeprav nam ni avtor znan bolj natanko.

sednika še niso izbrali; govori se, da nameravajo postaviti celo komisarja. Zato so se različne stranke že oglasile s protesti pri županu in pokrajinskem predsedniku, naj podrežeta, da dobi tudi ta vodilna gospodarska ustanova pravo in pošteno vodstvo.

KRAS V SLIKI

V soboto so v mali dvorani kavarne »Teatro« odprli umetniško razstavo dveh že znanih goriških slikarjev, in sicer Tullia Crallija in Cesara Mocchicettija. Prvi se je po dolgi odsotnosti v Parizu predstavil z vrsto oljnih slik, ki kažejo kraške doline in goličave. Motive z našega Krasa je povzel tudi Mocchicetti. Razstava, ki kaže veliko rutino obeh mojstrov, bo odprta do 24. novembra.

Zanimivo je, da navdušuje Kras mnogo sodobnih slikarjev. V galeriji Teatro nuovo v Trstu so razstavljene pod okriljem Sindikata lepih umetnosti tudi slike nedavno umrle Marie Lupieri. Največ zanimanja vzbuja veliko platno z naslovom »Ob robu Krasa«.

VENDAR ENKRAT!

Goriški občinski odbor se je na zadnji seji vendarle odločil, da poskrbi za tisti nesrečni podvoz, ki pelje iz mesta proti Standrežu in ločniškemu mostu. Oster ovinek in ožina pod železniškim mostom sta postala kar nevarna za pešce in voznike. Po novem načrtu, katerega bo moral odobriti se občinski svet, bodo sedanji most podrl. Novi podvoz bo imel kar štiri cestišča. Dvoje, širokih po pet metrov in pol, za vozila. Vsak bo enosmeren. Ob vsaki strani bo pa teklo dvoje cestišč za pešce, širokih po dva metra in tričetrt. Zvečali bodo tudi višino na štiri metre in šestdeset centimetrov. Zato pa bo cesta pod podvozom šla malo v klanec. Ta sklep občinskega odbora je bil nadvse potreben in ga vsi pozdravljajo z velikim veseljem.

JAMLJE

Na naših ovinkih, čeprav so nekateri precej nevarni, se ne zgodi toliko nesreč kot drugod, vsaj zadnje čase ne. V nedeljo pa je le prižvižgal tudi k nam avto Zelenega križa iz Gorice. Na cesti se je namreč ponesrečil 36-letni Karel Terčon iz Brestovice. Peljal se je z motorjem in je kar nena doma treščil na tla. Precej hudo se je poškodoval na desni nogi, tako da so ga morali brž odpeljati v bolnišnico.

RUPA

Dolgo časa se je vlekla zadeva našega župnišča. Naši dušni pastirji so morali po vojni iskati strehe po zasebnih hišah. Se danji župni upravitelj se je pa moral zatekat celó v Standrež, kar gotovo ne koristi farnemu življenju, duhovniku pa povzroča nepotrebne težave. Zdaj pa slišimo, da je škofija kupila stavbo, ki je bila svoje dni last tovarnarja Jahila. Tam bodo preuredili prostore za potrebno bivališče dušnega pastirja. Vaščani smo prav zadovoljni in upamo, da se bo zadeva kmalu uredila.

Nekaj misli imamo pa še glede naše šole, pravzaprav kar se tiče kake šolske prire-

Iz Goriške

ditve. Pri nas so zaposlene tri učiteljske moči na osnovni šoli in ena v otroškem vrtcu. Včasih je poučeval samo en učitelj in je imel precej več otrok. Našel je pa kljub veliki zaposlitvi še čas, da je otroke pripravil za kako šolsko prireditev. Starši so bili takih nastopov svojih molčkov prav veseli, danes bi tudi radi videli, če se njih otroci še malce več nauče kot gole abecede in poštevanke. Zato upamo, da bomo letos učkali kako ljubko šolsko prireditev, pa čeprav skromno.

TRŽIC

Kolikšne nevarnosti se še skrivajo ob naši obali smo opazili v ponedeljek. Na skrajnem pomolu tržiških ladjedelnic so v teku dela za podaljšanje pristajališča. Med izkopavanjem je velikanski žerjav zajel in potegnil na dan ogromno letalsko bombo. Tehtala je deset stotov. Odvrkli so jo ameriški letalci, ko so leta 1944 bombardirali tržiške ladjedelnice. Zarila se je v mehko morsko dno in se ni razpočila. Predstavljala pa je seveda stalno smrtno nevarnost. Pristaniško poveljstvo je brž poklicalo specializirani oddelek topničarjev iz Vidma, ki so izstrelek previdno odpeljali na peščen otoček pri »Malem rtiču« in ga tam razstrelili. Silni pok je marsikoga preplašil. Opozoril pa je tudi, da se morda še skrivajo v morju nerazpočene bombe.

ZAHVALNI DAN

V nedeljo so tudi v Gorici proslavili neposredni obdelovalci zemlje zahvalni dan za vse, kar je letos obrodila zemlja. V cerkvi na Travniku je daroval mons. Grusovin zahvalno mašo ob precejšnji udeležbi kmetovalcev. Med mašo je skupina mladeničev in mladenk, oblečena v slikovito nošo goriških ljudi iz Podturna, izročila simbolične darove kot prvence pridelkov.

Po maši pa se je na Travniku pred cerkvijo izvršil obred blagoslova kmečkih vozil in traktorjev. Slovesnosti, katere je nekoliko motilo nestalno vreme, so se udeležili tudi zastopniki oblasti.

Zahvalne maše so imeli tudi po drugih farah v goriški okolici.

VESELO MARTINOVANJE

Slovensko planinsko društvo v Gorici je ena izmed najbolj delavnih organizacij, če ne edina. Svojim članom priredi od časa do časa prav vesela presenečanja in zabavne večere v zimskem času. Poleti pa jih seveda vodi na planine.

Ker smo zdaj v zimskem času, je za svoje člane in prijatelje priredilo v nedeljo zabavni Martinov večer na Lokvah. Zbralo se je nad sto petdeset veselih planincev skupno s prijatelji iz Ajdovščine. Na sporedu pa ni bila samo srnjakova večerja in ples, ampak tudi kulturno - zabavne točke, ki so spravile v izredno dobro voljo tudi starejše letnike. Nastopi pevskih skupin, zlasti iz Podgore, so se menjavali z deklamacijami in šaljivimi prizori, da je čas hitro zbežal in je mladim parom ostalo le malo časa za poskočne polke in ha-ha-haje. Goriški planinci in ajdovski so si izmenjali tudi simbolične darove. Takih večerov si člani še želijo.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Destalinizacija in sovjetski pisatelji

Po 22. kongresu sovjetske komunistične partije so se znašli tudi ruski pisatelji v precej spremenjenem položaju. Kljub temu, da je Hruščev že v letu 1956 posredno pozval pisatelje k razkrinkavanju tako imenovanega osebnega kulta tudi v leposlovju, se ni našel takrat še nihče, ki bi dosledneje izkoristil to pooblastilo, namreč, da bi uporabil Stalinovo strahovlado kot temo svojih del. Pisatelji so se zadovoljili le z namigi, ki so naleteli včasih na odobravanje, včasih na kritiko.

Cutili so se še tako negotove, da je na primer Galina Nikolajeva v svojem romanu »Bitka mimo grede« o osebo umrlega diktatorja po eni strani hvalila, po drugi pa grajala. To je razjarilo istočasno Stalinove zagovornike in nasprotnike. Druge, kot na primer Olgo Bergholz, ki je orisala v svojem delu usodo kaznjence, kateri je po nedolžnem prebil v koncentracijskem taborišču 17 let, so pa zaradi tega s trdimi besedami grajali.

Obstajal je torej velik dvom o tem, kako bi se bilo treba lotiti tega vprašanja, pa ne samo iz razlogov osebne varnosti. Primer pesnika Jevtušenka kaže, da ima danes pogumni pisatelj vendarle možnost uveljavljenja kljub temu, da ga kulturnopolitični funkcionarji oblivajo s pomijami. Seveda je treba za kaj takega tudi brezbriznost za lastno bodočnost, predvsem pa čist odpor do pojava stalinizma, kot ga občutijo lahko samo zastopniki mlade generacije. Ti niso gradili Stalinovega kulta in se zato pri sedanjih njegovih demontaži niso znašli obremenjeni s svojim prejšnjim delom. Prav zaradi tega starejša generacija ni mogla pozdraviti sedanje destalinizacije s popolnoma čisto vestjo in občutkom odrešitve.

Stalinizem je imel dva obraza: likvidiral je telesa in korumpiral značaje. Tisti, ki se je protivil, je moral računati s smrtjo. Tisti, ki se je uklonil, pa se je nerazrešno zapletel v tako ozke zanke korupcije. Za književnike pomeni kult osebnosti še drugo ponižanje. Medtem ko je treba izjave Hruščeva o Stalinovi diktaturi zbirati iz starih številčk časnikov, pa je lirične in epske stalinovske slavospeve sovjetskih avtorjev prav lahko najti v vsaki knjigarni. Antologijo hlapčevskega hvalisanja Stalina in hlapčevske slavospeve prejšnje pisateljske elite so torej vsem pri roki.

Zato ni čudno, da so prve izjave sovjetskih književnikov k demitologiziranju Stalina zelo mlačne. Kar so imeli povedati Mihail Solohov, Aleksander Tvardovski, Nikolaj Gribočov in ukrajinski dramatik Aleksander Kornejčuk na 22. partijskem kongresu k temu najbolj perečemu problemu sovjetske sedanjosti, ni šlo preko mehničnega ponavljanja očitkov Hruščeva, pri čemer je udarilo v oči, da je Solohov smatral za potrebno poudariti svoje osebno prijateljstvo do Hruščeva, kar so mnogi smatrali za začetek novega kulta Hruščeva. Govora Gribočova in Kornejčuka sta pa bila tako medla, da

je moral končno Tvardovski vsaj poskusiti, da pove svoje mnenje nekoliko bolj pogumno.

Tvardovski, avtor »Vasilija Tjorkina«, sedaj že skoraj legendarnega pralika ruskega vojaka in pisec letos z Leninovo nagrado odlikovane prve protistalinovske pesnitve »Daljina za daljavami«, je proslavljal tudi Stalinove jubileje z odami. Tvardovski je tolikokrat menjal svoje ideološko stališče, da ga je težko opredeliti na eno določeno smer. Čeprav je ponovno dobil Stalinovo nagrado, je prešel po Stalinovi smrti kot glavni urednik revije »Novi svet« takoj v tabor upornikov, katerim je dal na razpolago svojo revijo, zaradi česar so ga nemudoma razrešili službe.

Danes je Tvardovski spet glavni urednik »Novega sveta« in zdi se, da je vsa jeza pokopana. Kljub temu pa tudi on v svoji izjavi ni jasno označil svojega sedanjega stališča, čeprav se je vsaj izognil tistim neokusnim, svetovnonazorskim banalnostim, s katerimi so se poskušali uveljaviti drugi, pred vsemi Solohov.

Protistalinovski val se je šele začel. O njegovih posledicah ni mogoče sedaj na literarnem področju reči še ničesar. Najhujše, kar bi se lahko zgodilo, bi bilo zakrknjenje konflikta vesti v neobvezni propagandno usmerjeni demontažni kampanji, ki bi pod seboj pokopala kot plaz žive klice duševnega pretresa. S tem pa bi bili izigrani tudi zadnji izgledi na duhovno obračunavanje s temnimi silami totalitarizma, edinstvena priložnost, ki se sedaj — kot se zdi — z obsodbo stalinizma prvič ponuja sovjetski intelektualni eliti.

Sezona v Scali premaknjena naprej

Kot vedno, bo tudi letos začela milanska Scala svojo sezono 7. decembra, na praznik svetega Ambroža. Premiera št. 1 bo Verdijeva »Bitka pri Legnanu«, št. 2 pa Cherubinijeva opera »Medea« z Mario Callas. Otvoritveni predstavi sta namreč vedno dve, ker ima vsaka skupina abonentov svojo.

V letošnji sezoni ne bosta na odru Scale pela Giuseppe Di Stefano in Renata Tebaldi. Zvesti so ji pa ostali Del Monaco, Bastianini, Ghiaurov, Corelli, Raimondo in pevke Stella, Simionato, Scotto in Sciutti.

UMRL JE PROF. BOŽO SKERLJ

Ob koncu prejšnjega tedna je umrl v Ljubljani znani slovenski antropolog dr. Božo Skerlj. Bil je še sorazmerno mlad, saj mu je manjkalo še nekaj let do šestdesetletnice. Njegova zasluga je, da je bil ustanovljen na ljubljanski univerzi antropološki inštitut, edini v Jugoslaviji, in da je antropološka veda v Sloveniji precej razvita. Po svojih temeljnih delih je užival ugled tudi v tujini.

Nov Jakopičev paviljon

Nov Jakopičev paviljon bodo zgradili v Ljubljani. Starega bodo namreč podrli zaradi preureditve železniškega vozlišča v Tivoliju. Jakopičev paviljon uživa v slovenskem umetnostnem življenju znamenit sloves, saj je bil prva razstavna galerija slovenskih umetnikov. Zgradili so ga v začetku stoletja na pobudo Riharda Jakopiča, zato se tudi imenuje po njem. V Jakopičevem paviljonu so bile prve velike manifestacije modernega slovenskega slikarstva in kiparstva. Zato ima tudi veliko kulturno-zgodovinsko vrednost. Zrtvovati so ga morali splošnemu razvoju slovenske prestolnice in gotovo tudi umetniki ne bodo jokali za njim, če bodo dobili namesto njega drugo, modernejšo razstavno zgradbo, kot jim je bilo z vladne strani obljubljen.

WERNER BERG BO RAZSTAVLJAL NA BLIŽNJEM VZHODU

Znani koroški slikar Werner Berg, ki je sicer Nmec, a živi med slovenskim ljudstvom, ki ga tudi najrajši slika — in ima dobro besedo zanj tudi v svojem pisanju — ima te dni veliko retrospektivno razstavo v Carigradu. Pozneje bo prenesel razstavo še v Ankaru, Teheran in Kairo.

Sreča v nesreči revnih komedijantov

Burja je v preteklih dneh uničila šotor zasilega gledališča potujoče igralske skupine »Commedianti«, ki že dolgo časa stalno igra v našem mestu in v Miljah. To je ena izmed zadnjih takih skupin v Italiji. Zadnji čas je prirejala predstave na trgu Perugino. Pridobila si je mnogo zvestega občinstva in simpatizerjev. Ti so organizirali preko italijanskega tržaškega dnevnika nabiralno akcijo za novi gledališki šotor in so nabrali do danes že skoro milijon lir. S tem je tržaška javnost lepo dokazala svojo ljubezen do gledališča. V gledališču nastopa skoro v celoti nekaj družin, ki žive v vozovih kot cirkuški ljudje. Znatno vsoto — 200.000 lir — je prispevala Cassa di risparmio, edina tržaška banka, ki ima smisel za kulturne potrebe.

Beneška slikarka razstavlja v Ljubljani

Kulturni stiki med Slovenci in Italijani se vedno bolj krepe (samo ne v Trstu, na žalost). V Ljubljani razstavlja v Mali galeriji mlada slikarka Ida Barbarigo, doma iz Benetk, kjer je tudi študirala likovno umetnost. Po bivanju v Švici se je naselila v Parizu ter od leta 1950 razstavlja v tem mestu. Kasneje je nekajkrat razstavila tudi v New Yorku.

Razstavljena dela so olja, gvaši, risbe, skupno 22. Že po naslovih v katalogu spoznamo dinamičnost vsebine, n. pr. »Izgibajoča resničnost«, »Impulzivna stvarnost«, »Realitè impulsive« itd.

Casals je le igral v Ameriki

Slavni stari katalonski violončelist Pablo Casals, violinist Alexander Schneider in pianist Mieczyslaw Horszowsky so igrali v ponedeljek na koncertu v Beli hiši v Washingtonu v navzočnosti predsednika Kennedyja in odlične publike iz ameriškega in mednarodnega glasbenega in umetniškega sveta. Nastopili so kot solisti.

Casals je igral približno eno uro. Ko je bil naprošen, da bi kaj dodal, je zaigral tradicionalno katalonsko melodijo, ki nosi naslov »Pesem ptice«. Ta pesem izraža hrepenenje zasužnjenih narodov po svobodi, kot je izjavil veliki glasbenik.

Pri tem je pripomnil, da se je bil Casals svoj čas zarotil, da ne bo nikoli več nastopil v Ameriki, ko je ta priznala Francovo Španijo. Casals živi kot begunec v majhnem katalonskem mestecu v Franciji pod Pireneji.

Študij najnovejše papeške socialne enciklike

V okviru pripravljalnega tečaja za študij in razširjanje enciklike »Mater et magistra«, ki ga je organizirala katoliška univerza v Milanu, je priredil jezuitski pater Antonio Messineo, ki pripada pisateljski skupini okrog revije »Civiltà cattolica«, predavanje pod naslovom »Človeška oseba in družbena stvarnost«. Predavanje je bilo v kulturnem centru »San Fedele«.

Predavatelj je poudaril, da je človeška oseba v ospredju vse pozornosti in nauka enciklike papeža Janeza XXIII., nakar je orisal nauk o človeški osebnosti po krščanskem pojmovanju. Rekel je, da Cerkev upošteva človeka v njegovi konkretnosti, in tako tudi v svojem socialnem nauku vidi v njem »duha in gmoto, razum in voljo«, kot je izraženo v encikliki, ne da bi pri tem izgubljala iz vidika njegovo večno usodo. To je torej prava socialna doktrina, ki temelji na analizi konkretnega človeka ter je zato blizu vsem tistim načelom in naukom, ki so sicer daleč od katoliške miselnosti, pa jim velja človeška osebnost kot merilo vsega, ker se zavzemajo za obrambo njenih pravic in za zadostitev njenih potreb.

Prizor iz jugoslovanskega filma »Maščevalec«, adaptacija Cehove zgodbe o človeku, ki se zaman skuša maščevati nezvesti ženi. Risanka je izredno duhovita, literarna atmosfera pa avtentična.

GOSPODARSTVO

Kaj moraš vedeti, kadar zalivaš sode

Zalivanje sodov je nujno potrebno opravilo. Če sodi niso polni, se v prazni prostor na vrhu vselijo očetne glivice, na vinu pa se začne razvijati kan. Vedno globlja p'ast vina je pokvarjena. Z zalivanjem napolnimo prazni prostor nad vinom v sodu.

Kdaj začnemo zalivati? Nekateri zalivajo od samega začetka, ko mošt še burno vre. Pravijo, da zato zalijejo, da mošt lahko izbljuva umazanijo. Okoli vehe letajoče mušice jih ne brigajo, saj je tako bilo vedno. Ne upoštevajo pa, da te mušice — drozofile — prenašajo bakterije očetne kisline.

Naprednejši vinogradniki, ki so danes že v znatni večini, se za kipeenje mošta poslužujejo posebnih kipelnih veh. Te so iz različnih snovi, v zadnjem času predvsem iz plastične mase, medtem ko so bile prej iz stekla, kositra, iz gline in še drugih snovi. Zal premnogi prezgodaj odstranijo kipelno veho in zato so pač prisiljeni vino zalivati. Lahko bi pustili kipelno veho na sodu še vso dobo tihega vrenja. Če je kipelna voha dobro zamazana s kitom za sode in ne dopušča nobenega zraku v sod, se nam ni bati, da bi se vino skisalo v praznem prostoru sode, ker ga štiti plast ogljikove kisline, ki je nastala iz razkrojenga sladkorja. V tem primeru ni treba sodov zalivati do druge polovice novembra.

Poglavje zase tvori vino za zalivanje. Pri tem si moramo zapomniti, da ne smemo nikdar zalivati sodov s slabšim vinom, kot je v sodu. Naj velja načelo: slabo vino lahko zalivamo z boljšim, a nikdar narobe. Predvsem ne smemo nikdar zalivati sodov z nakisanim vinom, ker bi vse pokvarili.

Kje hranimo vino za zalivanje? Ali v sodih ali v pletenkah. V vsakem primeru mora biti to vino zavarovano pred okvaro. Ni pa dovolj, da so ti sodčki ali pletenke samo zamašeni, marveč mora prazni prostor nad vinom biti zažveplan, in sicer po vsakem odvzemu vina za zalivanje. Še bolje bi pa bilo, če bi bil dotični prostor zažveplan in če bi istočasno spustili na po-

vršino vina kolešček »flor-stopa«, ki ne dovoljuje razvoja nobeni bakteriji. Že ime sredstva pravi, da učinkuje predvsem proti cvetu ali kanu (flor), ki je navadno prva stopinja za skisanje vina.

Koleščki »flor-stopa« so različne velikosti: najmanjši so za pletenke, večji za sode in še večji za cisterne. To sredstvo moramo uporabljati povsod, kjer posoda ni polna z vinom. Sredstvo deluje navadno 5 tednov. Če torej nimamo dovolj vina za zalivanje, uporabljajmo koleščka »flor-stopa«, katera pa je potrebno obnoviti. Koleščka »flor-stopa« plavajo na površini vina.

NE ODLAŠAJTE S PRODAJO VINA

V naših krajih je bila zelo slaba vinska letina, saj je dala manj kot polovico običajnega pridelka. V državnem merilu pa ni bila letina tako slaba, saj prekaša 50 milijonov hl ali nad 100 litrov na osebo in leto. Torej ne smemo misliti, da bo vina zmanjkalo.

Trenutna cena vina je zadovoljiva za prodajalca, saj gre naše navadno vino z 11 stopinjami Maliganda po približno 125 do 145 lir za liter, izbrana vina pa so prekoračila ceno 200 lir za liter, kar je približno dvojna lanska cena. Seveda bi vsak vinogradnik rad iztržil še več za svoje vino, a po našem mnenju mora biti zadovoljen z navedenimi cenami, ker se lok ne sme preveč napenjati: potrošniki bi lahko začeli kupovati samo v vinskih skladiščih, ki se le prav malo zalagajo v naših krajih. Zato bi tudi iz tega vzroka ne smeli zadrževati vina v kletih.

Obstaja pa še drug, in sicer glavni vzrok, ki mora prisiliti mnoge naše vinogradnike, da se vina čim prej rešijo. To je sestava letošnjih vin. Letos se namreč dobijo vina, ki so res nekaj posebnega. V vinogradu, ki

je last pisca teh vrstic — pod Števerjanom v Brdih — kaže letošnji pridelek 15 stopinj Maliganda in vsebuje še vedno nad 2% sladkorja. Poleg tega pa ima tudi sijaen buket. Drugod je kakšna kapljica še boljša, a takega vina je žal zelo malo. Mnogo pa je letos osladnega vina, ki je ostalo takšno, ker je kipelno pri previsoki toploti. Osladno vino v zimskih mesecih še gre, a ne sme dočakati pomladi, ker bi se popolnoma pokvarilo in bi postalo kislo. Zato naj vsi vinogradniki, ki nimajo res brezhibnih vin, pridelek čimprej oddajo: raje danes, kot jutri.

Letala v kmetijstvu

Zaradi napredovanja tehnike se danes lahko tudi letala uporabljajo v kmetijski namene. Lahko že govorimo o kmetijskem letalstvu, ki se vedno bolj izpopolnjuje in ki zaradi pomanjkanja delovne sile v kmetijstvu dobiva vedno večje naloge.

V posameznih državah je kmetijsko letalstvo različno razvito. Razume se, da se v našem razkosanem kmetijstvu sploh ne bo razvilo — ali zelo pozno —, ker se izplača izvršiti kmetijska dela z letali samo na večjih površinah, ki morajo biti poleg tega v ravnini ali k večjemu v malo nagnjeni legi.

V Italiji, in sicer v Rimu, je bila ustanovljena družba »Aer Agricola«, ki je letos štela žita, sladkorno peso, oljke in trte v Laciju, v Toskani, v Kalabriji in drugod. Uporabljali so helikopterje, ki letajo 1 do 2 m nad kulturo s hitrostjo okoli 100 km na uro. Izkazalo se je, da se izplača škropiti ali prašiti samo parcele, ki merijo samo 8 do 10 ha (nad 25 njiv). V 4 ali 6 urah helikopter poškropi ali popraši tudi 250 ha ali nad 600 njiv. Na noben drugi način ni mogoče tako hitro zaščititi tolikšnih površin. In ravno zato bodo letala tako dragocena za kmetijska opravila.

Uspehi dela pa so odvisni od operaterjev na letalu in od razdeljevalnih priprav. Posrečilo se je že razdeliti v obliki megle popolnoma enakomerno na enem hektaru kulture samo 30 litrov škropila.

Stroški za letalska kmetijska opravila že danes niso pretirani in se že obilno izplačajo, a se bodo gotovo še znižali.

Činitelj rasti v perutninskem perju

Perje perutnine je zelo cenjeno kot temeljno gnojilo pri urejevanju sklenjenih sadnih nasadov. Seveda je potrebno mnogo perja — skoraj 1 kg na 10 m² površine —, potem pa se opaža učinek skozi dolgo vrsto let, dokler perje segnije. Perje pa učinkuje predvsem s svojim dušikom, a ne smemo prezreti tudi rahljalne sposobnosti. Seveda samo perje ni zadostno gnojilo in moramo gnojiti še s klasičnimi umetnimi gnojili, ki prispevajo dušik, fosforovo kislino in kalij.

A to perje ima določeno vlogo tudi v krmiljenju. V tem oziru so zanimivi izsledki preizkuševališča v Beltsvillu (Maryland, ZDA). Tam so nekaterim skupinam piščancev med krmo primešali 4% zdrobljenega perutninskega perja in ugotovili, da je srednji prirastek na teži znašal mesečno 376 gramov, medtem ko je znašal pri drugih 3.8 gramov. Perje je torej vplivalo na prirastek. Pri nadaljnjih poizkusih so ugotovili, da so na prirastek vplivale rudnine, ki se nahajajo v perutninskem perju. Pri preiskavi pepela

perutninskega perja so ugotovili prisotnost vsaj 15 različnih prvin, med katerimi po količini prednjači selen; temu sledijo železo, apno in aluminij. V pepelu so tudi sledovi bakra, kobalta, mangana, vanadija, kalija in arzena. Poskušali so ugotoviti, katera snov tako blagodejno vpliva na rast teže piščancev, a tega niso mogli dognati. Dodatek posameznih snovi h krmi ni bil uspešen. Zato sklepajo, da na rast vpliva neka sestavljena rudninska spojina.

Danes gledamo nekoliko drugače na pojav, če kokoš druga drugi ruva perje, tako da kakšenkrat kokoš ostane gola. Prej smo pravili, da je to grda razvada, potem smo pravilno trdili, da manjkajo v krmi rudninske snovi in smo priporočali dodatek klajnega apna, vitasola itd. Danes vemo, da išče perutnina v tujem perju predvsem in najprej činitelja rasti, potem se pa lahko res razvadi, da ruva perje tudi brez potrebe. Na vsak način je dobro, ako krmi za kokoši primešamo nekoliko zrezanega in zdrobljenega kurjega perja.

28 MILIJONOV STOTOV PŠENICE

Zdi se, da je količina 82 milijonov pšenice za žetev leta 1961 končno veljavno ugotovljena. Ta količina je za 20,4% višja od lanske, čeprav je bilo letos 6% manj posejane površine. Večji pridelek je torej odvisen samo od višjega hektarskega donosa, ki je za 28% presegel lanskega.

Ker še vedno velja navodilo, da je treba s pšenico posejano površino skrbeti, so bile smernice za letošnjo setev naslednje: površina naj se skrči na približno 4 milijone ha, hektarski donos pa naj se dvigne s pomočjo boljše agrarne tehnike. Letošnji višji hektarski donos pšenice v Italiji pa ni posledica boljše agrarne tehnike, ki je ostala nespremenjena, temveč samo posledica ugodnejšega vremena.

Kljub bogati žetvi pa domači pridelek ne bo zadostoval za domače potrebe in bo treba uvoziti za precej milijard lir predvsem trde pšenice za testenine.

R. Ne cveteja več zame...

II

»Ne, saj ni to, kar bi rada vedela, popolnoma nekaj drugega.«

»To, otrok moj, kakó naj jaz vem?«

»Ti kar ne verjamem, toda moraš mi prav natanko odgovoriti.« Jerko jo je kar nekam naplašeno pogledal. Njen glas je bil kar trd, ko ga je spet vprašala:

»Ali ti ni morda pripovedoval moj oče, da me misli omožiti z gospodom Rešnikom?«

Jerko je uprl pogled v tla in ni nič odgovoril. Nekaj časa sta oba molčala.

»Mi ne odgovoriš?« je spet povzela besedo. »Dobro, tudi molk je potrdilo. Hotela sem le vedeti, pri čem sem. Doslej sem se že tako morala vedno ravnati po očetovi želji... Le eno pravico si še izgovorim, striček. Čas, ki ga smem še tu preživeti, smem uporabiti po svoji volji?« Proseče je dvignila roke, da je moža kar srh spreletel.

Kaj se je neki zgodilo z dekletom, da je tako spremenjeno?

»Neva, čemu si delaš nepotrebne skrbi?« jo je tolažil.

Ona pa ni poslušala njegovih besedi. »Obljubi mi, striček, da me bo res očka pustil še nekaj časa tukaj. Vsaj enkrat v življenju sme vsak človek vžiti nekaj veselja.«

»Si tako srečna v tem gorskem kraju?«

»Da, zelo srečna... in rada bi, da bi še dolgo tako ostalo. Toda prišel bo dan, ko bo vse to minulo.« Nepremično se je zazrla nekam v daljavo, v svet, ki je bil znan samo njej.

Strme jo je gledal Jerko in si ni znal razložiti, kakšna sprememba se je zgodila z dekletom.

V resnici je bil stric Jerko celo vesel, ko je prišel čas, da se vrne domov. Odgovornost za Nevo se mu je zdela že pretežko breme. Poznal je že toliko svojega prijatelja, Nevinega očeta, da bi mu utegnil še očitati, če ne bi šlo kaj v redu.

Za Nevo se je pa začel čas, o katerem si ni niti sanjala, da ga bo kdaj v življenju čakala. Dnevi, ko je vzcvetela njena ljubezen do Žitka, so se ji zdeli kot krasne sanje. V istem hipu pa je že trdno verjela, da ji mora ostati sreča vedno mila. Neverjetno se ji je zazdelo, da bi mogla kakšna sila ločiti dvoje ljubečih se src. Saj si tudi oče ne bo upal nasprotovati sreči lastnega otroka. Tako je visela med upom in strahom. S silo je odganjala temne misli. Nestrpno je pričakovala konca tedna, ko se je vračal Žitko domov.

Prvi sneg je že pobelil planine. Neva se je navadila med tem smučanja. Vsako soboto je nestrpno pričakovala na postaji svojega dragega.

Med množico veselih smučarskih izletnikov je gledala, kdaj bo Žitko stopil iz vlaka. Z veselim pogledom je pozdravil dekle. Ko sta neke sobote z roko v roko odhajala s postaje, ji je Žitko razložil nov načrt.

»Zdaj se pa že lahko upaš na daljši smučarski izlet, kaj ne, Neva? Z neko družbo se bomo odpravili do smučarske kočice. Tam bomo v prijetni družbi preživeli dva dni. Ti pojdeš tudi z nami, kaj ne?«

Dekletu ni ta načrt sprva nič kaj prijal. Želela si je, da bi sama kot po navadi šla

na mehki sneg, a mu ni hotela pokvariti veselja.

Veselo in zabavno so se imeli mladi ljudje v koči. Žitko je imel prvo besedo in je vso družbo šaljivo zabaval. Ni pa zabil na svojo izvoljenko, ki jo je ljubeznivo pogledoval in ji pogosto na skrivaj stiskal roko. Vsa srečna je bila.

Ko so si vsi drugi že poiskali ležišča na senu, sta stopila pred kočico. Kot z velikanskega svoda so se bleščale zvezde na zasnežene vrhunce. Dolgo časa nista spregovorila besede. Žitko je krepkeje stisnil njeno roko: »Ali verjameš, da bi naju moglo kaj ločiti?«

Ona ni odgovorila. Želela je z vso dušo, da bi res tako bilo, a se ji je vendar zdelo, da ni rojena za tako veliko srečo.

»Hočem, da verjameš,« je zaslišala njegov glas.

»In tudi, če bi verjela, kaj bi se s tem spremenilo?« je tiho vprašala.

»Mnogo. S trdno vero v ljubezen, bi se tudi tvoje življenje spremenilo.«

»Saj se je že, ker si ti pri meni. Tako varna se čutim s teboj.«

»Zato ostani pri meni, Neva — za vedno. Vsak trenutek, ko mislim nate, premišlujem, kako se morava otresti strahu in možnosti ločitve.«

»Spoznal sem nekega profesorja, ki ima kliniko v Italiji. On mi bo preskrbel službo in obenem bom lahko dokončal študije. Ko bova skupaj odšla in bova podrla vse mostove za seboj, bo tudi tvoj oče uvidel, da te ne more k nobeni stvari prisiliti.«

(Dalje)

Izdaja Konzorcij Novega lista

Odgovorni urednik Drago Legiša

Tiska tiskarna »Graphis« - Trst, ul. Sv. Frančiška 20

Telefon 29-477

Naj so potem še tako skrbno raziskovali in analizirali soledje glasov v govorici, ki je prihajala z Zemlje, v njej vendarle niso mogli odkriti sledu o besedi »Krist«. Ta beseda je popolnoma izginila, kot je kazalo, iz jezika sedanjih prebivalcev na Zemlji. Ko so tako sedeli okrog aparatov in poslušali tok glasov, ki je vrel iz njih ter postajal vse bolj razločen, a jim je bil popolnoma nerazumljiv, so imeli čudno tuj občutek, kakor da slišijo govorico bitij, o katerih je težko verjeti, da so ljudje kot oni sami.

»Tak občutek je imel morda Krištof Kolumb, ko je slišal prve besede divjakov po izkrcaju na tleh nove celine«, je rekel eden izmed učenjakov, ko so nekoč govorili o tem. Nobeden pa ni hotel pokazati tesnobe, ki jo je občutil. Zazdelo se jim je, da so oddaljeni od Zemlje bolj, kot so bili kdaj koli med svojim fantastičnim poletom, čeprav so bili z ozirom na kozmične razdalje, katere so imeli za seboj, že skoro spet doma. Vesoljska ladja je delala goste spirale v zunanjem delu Osončja, da bi se čim počasneje in čimbolj neopažena približala Zemlji. Znanstveni štab na njej je bil kar začuden, ker še niso opazili na svojih prestreznih radarskih napravah nobene druge vesoljske ladje. Že v dobi, ko je odletela »Liberty« v vesolje, so posamezne vesoljske ladje s posadko na krovu prodrle do roba Osončja, opazovalne rakete brez posadk pa so izstreljevali v vse smeri Osončja iz obeh svetovnih taborov takorekoč dnevno. Vsaj na eno izmed takih raket bi morali naleteti, vendar se to ni zgodilo.

Ko je potekel tudi zadnji rok, ki so ga bili določili za ugotovitev kake zemeljske rakete, ne da bi se jim bilo to posrečilo, se je zbral znanstveni štab na posvet. Ko so bili učenjaki in vodilni tehniki sami med seboj, niso skrivali svojega začudenja.

»To je nenormalno,« je izjavil neki slavni matematik. »Računajoč, da je napredovala tehnika v teh deset tisoč letih po aritmetični in ne po geometrijski postopici, kot v resnici napreduje — oziroma je napredovala v naši dobi — bi bili morali po verjet-

Povzatek iz vesolja

E. Z.

35.

nostnem računu že dobiti nekaj desetih raket na naše radarje. Tu je nekaj narobe...«

»Kaj?« so ga vprašali.

Matematik je zmajal z rameni.

Glede tega si lahko vsak predstavlja, kar si hoče.«

O vzrokih, zakaj je človeštvo tako očitno popustilo v svojem prodiranju v vesolje in v svojih tehničnih naporih, si res niso bili edini. Nekateri so pripisovali to biološki oslabeledosti ali celo mutacijam človeške rase zaradi atomskega žarčenja. Drugi so menili, da je človeštvo zaradi silnega tehničnega napredka v pogledu proizvodnje doseglo tako blaginjo, da se je odvadilo skoro vsakršnega fizičnega dela in s tem je izgubilo tudi vsakršno energijo za nove osvojitve, saj svojega ekonomskega stanja z ničemer ne bi moglo še izboljšati. Tretji so zastopali mnenje, da se je človeštvo tako razredčilo, da ni sposobno več osvajati vesolja. Blaginja namreč redno prinaša s seboj zmanjšanje števila rojstev; tembolj popolna blaginja. Bili pa so tudi taki — zlasti med filozofi — ki so iskali vzrok dozdevne pasivnosti človeštva 13. tisočletja v miselni in duhovni degeneraciji zaradi trajne, že tisočletja in tisočletja trajajoče diktature, kateri je podvrženo, saj je znano, so pravili, da vsaka diktatura močno zniža intelektualno ravnen ljudi, kaj šele tako dolgo trajajoča diktatura.

»Potem se lahko pripravimo, da bomo našli na Zemlji samo še idijote,« se je pošalil Krushnik.

»Ni izključeno,« je suho odvrnil eden izmed filozofov.

Še največji optimist med vsemi je bil p. Robert.

(Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Zadnji nastopi na „Slovenskem športnem tednu“

Neugodno vreme, ki je predpreteklo soboto prečilo tekmovalce tudi v nedeljo. Vse igrišče je bilo pod vodo, tako da so s sporeda odpadli teki na kratke proge in met diska.

V lahki atletiki je med člani dosegel največ uspehov Jurkič, član moštva Škamperle, ki je osvojil prvo mesto v metu krogla (11,37 m) in v skoku v daljino (5,63 m) ter drugo mesto v teku čez drn in strn. V skoku v višino je kar pet tekmovalcev prekoračilo 1,55 m, toda končna zmaga je pripadla Mozetiču iz Nabržine. V teku čez drn in strn je zmagal Boris Košuta (Skamperle). Med ostalimi tekmovalci je treba omeniti še brata Sergija in Valterja Veljaka. Sergij je osvojil drugo mesto v skoku v daljino in v metu krogla ter četrto v skoku v višino, Valter je zmagal v troboju za mladince (1.172 točk, ker so tekmovali samo v metu krogla in v skoku v višino) ter se uvrstil na 5. mesto v metu krogla, na 3. mesto v skoku v daljino in v skoku v višino. Častno se je odrezal tudi Rudi Skrinjar (2. v skoku v višino in v troboju).

Med ženskami je zmagala v vseh disciplinah Olga Pavletičeva, članica Cankarjeve ekipe; dosegla je naslednje izide: 8,34 m (met krogla), 4,00 m (skok v daljino) in 1,28 m (skok v višino). Odlikovali sta se tudi Eleonora Zavadlav in Irena Širca.

»Sportni teden«, ki je zaradi neugodnega vremena trajal 15 dni, je zaključila odlična nogometna

tekma med Križem in Prosekom. Prvo moštvo je bilo zelo vigrano in je zato zaslužno zmagalo z izidom 3:0 (1:0).

V končnem vrstnem redu moštev se je na prvo mesto uvrstila močna ekipa PD Skamperle. Na častna mesta pa so se uvrstile naslednje ekipe: PD Ivan Cankar iz Sv. Jakoba, Prosek-Kontovel, Rod Modrega vala, I. Gruden iz Nabržine, Dijaški dom in Križ.

Tekme za svetovno nogometno prvenstvo

Po nedeljskih tekmah poznamo skoraj vse favorite prihodnjega svetovnega nogometnega prvenstva. Manjkata še izida dvoboja: Škotska - Češkoslovaška in Bolgarija - Francija, saj Spanija in Jugoslavija bosta v povratnih tekmah verjetno brez težav odpravili nasprotnika, ki sta Maroko in Koreja. Spanija je v Casablanci premagala Maroko z izidom 1:0, Jugoslavija pa je potolkla Korejo z rezultatom 5:1. Povratni tekmi bosta 23. novembra v Madridu in 26. novembra v Seulu. Kot je znano, sta Maroko in Koreja zmagala v svojih skupinah; Maroko je porazil Ghano (0:0 in 1:0) in postal »afriški prvak«, Koreja pa Japonsko in je bila prva v Aziji. Spanija in Jugoslavija sta v predtekmovanju odpravili Wales in Poljsko. Strokovnjaki sodijo, da bo Francija v odločilni tekmi premagala Bolgarijo; zelo težko pa je predvidevati zmagovalca med Škotsko in Češkoslovaško.

V Čileju bodo nastopile naslednje državne reprezentance: Zah. Nemčija (izločila je Grško in Sev. Irsko), Madžarska (premagala je Nizozemsko in Vzh. Nemčijo), Anglija (Portugalsko in Luksemburško), Italija (Izrael), Švica (Švedsko in Belgijo) ter SZ (Turčijo in Norveško). Švica je svojo zmago izbojevala v odločilni tekmi proti Švedski, ki je bila v nedeljo v Berlinu.

V finale se je uvrstilo tudi šest južnoameriških enajstoric, in sicer Argentina, Urugvaj, Kolumbija in Mehika (premagala je Paragvaj). Brazilija, kot svetovni prvak in Čile, kot prireditelj tekmovanja nista igrala izločevalnih tekem in sta prišla naravnost v finale.

Strokovnjaki menijo, da bo prihodnje leto zelo vroče v Čileju, ker bodo svetovni prvaki Brazilci imeli precej nevarnih nasprotnikov, in sicer Argentino iz Južne Amerike ter Madžarsko, Anglijo in Spanijo iz Evrope. Na boljše uvrstitev računajo tudi Urugvaj, Zah. Nemčija, Jugoslavija, Italija in Sovjetska zveza, čeprav Škotska (ali Češkoslovaška), Francija (ali Bolgarija), Švica in domačini iz Čileja niso preveč šibki. Za Mehiko in Kolumbijo ni nobenega upanja. Mnogo pa bo odvisno od žreba.

ŠPORT PO SVETU

• Italijanski nogometaši so v prejšnjem tednu dosegli pomembne uspehe. Italijanska reprezentanca je z lahkoto porazila v Torinu Izrael (6:0), predstavništvo italijanske prve lige pa je najprej zaigralo neodločeno (1:1) proti Skotom, nato celo zmagalo (2:0) proti Angležem. Odlikovala sta se Sivori (4 gole) v prvem moštvu in Hitchens (2 gola) v drugem.

• V Barceloni so odigrali drugo kolo Latinskega pokala v hokeju na kotalkah. Zmagala je Portugalska pred Spanijo, Italijo in Francijo.

• Pred dnevi so odigrali tudi prvo kolo teniškega ekipnega tekmovanja za Kraljev pokal. Italija, Švedska, Finska in Francija so odpravile svoje nasprotnike, in sicer Jugoslavijo (5:0), Norveško (4:1), Belgijo (3:2) in Avstrijo (3:2). V drugem kolu, ki bo do 19. t. m., so na sporedu zanimive tekme, kot na primer Italija - Švedska in Poljska - Danska. Finalno srečanje bo v Kölnu od 24. novembra dalje.

• Za prihodnje smučarsko svetovno prvenstvo, ki bo leta 1962 v Chamonixu (alpske discipline) in v Zakopanih (severne discipline), se je vpisalo že 750 tekmovalcev. Za alpske discipline se je vpisalo nič manj kot 350 specialistov iz 31 držav. Za severne discipline se je vpisalo 400 tekačev iz 15 držav.

• V Italiji so zaključili dve državni prvenstvi, in sicer v hokeju na travi (1. Amisicora) in v ženski odbojki (1. Casa della Lampada iz Trsta).

Nekaj za smeh

UPANJE

— Čemu zahtevate ravno srečko, ki ima enako številko kot vaš avtomobil?

— Z njim sem že večkrat kam zadel, pa bo mogoče zadela še srečka.

ZENA SOFER

— Moja žena vozi kot strela.

— Tako hitro?

— Ne, ampak vedno trešči v drevo!

NEPOTREBEN STRAH

Ona: »Vidiš, prav pri tem drevesu sem pred leti prvega ubila.«

On: »Kaj? Ubila si ga? Ubogi fant, mene pa vendar ne boš, kaj?«

Ona: »Ne govori neumnosti, ti vendar nisi komar!«

DVAKRAT ZAKAJ

— Zakaj si tako lepa in vendar tako zelo neumna?

— Lepa sem zato, da bi se ti vame zaljubil, neumna pa zato, da bi se zaljubila v bedaka, kakršen si ti!

NESREČA

— Kaj ste storili, nesrečniki! Ta porce!anski kipec je bil star najmanj štiri sto let!

— Oh, hvala Bogu! Sem se že ustrašil, da je nov.

Zmagovalci „Slovenskih športnih tednov“ v Trstu

S tem pregledom popravljamo prejšnjega, ki smo ga objavili 9. novembra.

TELOVADBA — moški — 1958: Jurkič, 1959: Jurkič; ženske — 1958: Hmeljak, 1959: Mitot.

LAHKA ATLETIKA — moški — 80 m — 1958: Pilat, 1959: Pilat in 1960: Jurkič, kros — 1958: Hrovatin, 1959: Milič, 1960: Fiešer in 1961: B. Košuta, krogla — 1958: Sedmak, 1959: Jurkič, 1960: Sedmak in 1961: Jurkič, disk — 1958: Sedmak in 1959: Lovrečič, višina — 1958: Jurkič, 1959: Pavlica, 1960: Pavlica in 1961: Mozetič, daljina — 1958: Sedmak, 1959: Cibic, 1959: Pavlica, 1960: Pavlica in 1961: Jurkič; mladinci — troboj: 1960: Neubauer in 1961: V. Veljak; ženske — 60 m — 1958: Zavadlav, 1959: Orel in 1960: Pavletič, krogla — 1958: Hmeljak, 1959: Orel in 1961: Pavletič, višina — 1958: Kuret, 1959: Orel, 1960: Pavletič in 1961: Pavletič, daljina — 1958, Zavadlav, 1959: Zavadlav, 1960: Pavletič in 1961: Pavletič.

NAMIZNI TENIS — moški — 1958: Rudolf, 1959: Ukmar, 1960: Merlak in 1961: Merlak; mladinci — 1960: Milič in 1961: Milič; ženske — 1959: Veljak, 1960: A. Hmeljak in 1961: Luin.

STRELJANJE — moški — 1959: Jankovič, 1960: Cernivec in 1961: Afrič, Sošič, Štoka in Lukša; ženske — 1960: Novak in 1961: Novak.

SAH — 1958: Lakovič, 1959: Lukež, Rudež, Kovačič, 1960: Kovačič in 1961: Kovačič.

GIMKANA — motorji — 1959: Repinc, 1960: Kapun in 1961: Barič; avtomobili — 1960: Svab in 1961: Petaros.

NOGOMET — 1958: Križ, 1959: Trebče in 1961: Križ.

ODBOJKA — moški — 1958: Skamperle, 1959: Skamperle, 1960: Skamperle in 1961: Skedenj; ženske — 1958: Telovadni odsek, 1959: Skamperle, 1960: Skamperle in 1961: Skamperle.

MED DVEMA OGNJEMA — 1960: RMV in 1961: Dijaški dom.

PLANINSKO - ORIENTACIJSKI POHOD — 1961: RMV.

ŽENA IN DOM

SMEH KOT ZDRAVILLO

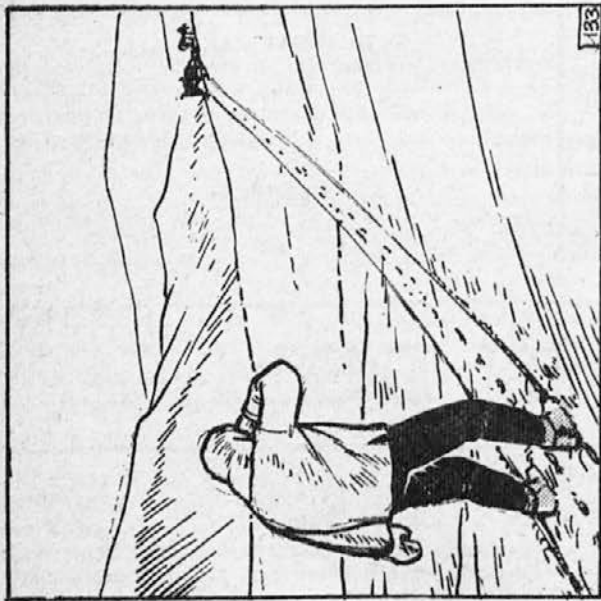
Dr. Hauser, eden največjih ameriških strokovnjakov za estetiko, je izjavil, da je lahko vsaka ženska lepa. Ženska lepota ni problem in jo je mogoče doseči na enostaven način. Ob tej priliki je Hauser dejal: »Če hočete biti lepi, bodite predvsem srečni. Ne razburjajte se, bodite hladnokrvni, razumni in nikar ne izgublajte živcev zaradi vsake malenkosti. Navadite se, da se lahko znebite vseh skrbi in da ne postanete suženj svojih živcev. Če hočete biti lepi, se naučite smejati. Vsaka ženska lahko shujša in tako olepša svoj zunanji videz, vendar ne bo lepa, če se ne bo navadila, da bo vesela in se smejala.

Rekli boste, da se ni lahko smejati ob tolikih skrbih, ki jih srečujete vsak dan. To je res. Toda zavedati se morate, da ni treba ta tovor skrbi prenesti na seboj. Potrudite se, da se znebite vseh težav, ki vas spremljajo v življenju in skušajte si oddahniti. Nikoli ne pozabite, da je smeh morda najboljšo zdravilo. V funkcionalnem pogledu

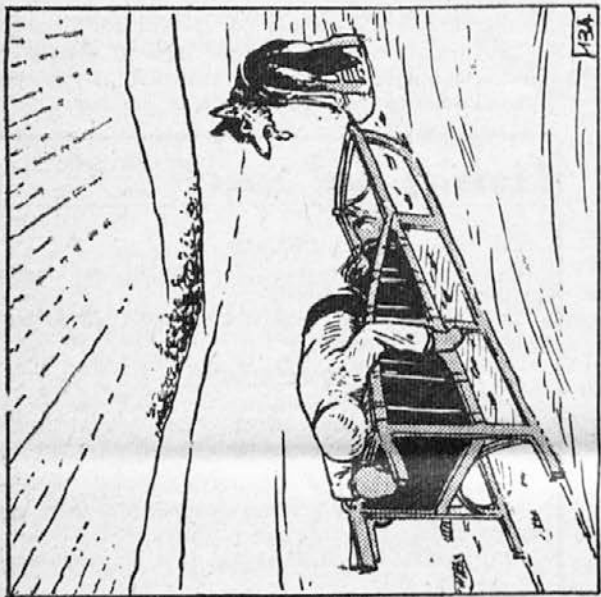
smeh stimulira možgane, poveča število rdečih krvnih teles in pomaga vašim jetrom, da se borijo proti strupom, ki grozijo, da bodo oškodovali vaš organizem. Smeh razširja krvne žile. Skozi vaše telo kroži večja količina krvi in s tem postane lepše. Vaš obraz postane zapeljivejši.

Nikar ne glejte na življenje kot na nekaj žalostnega. Nihče ne trdi, da je življenje lahko. Vendar tudi prehujo ni. Čeprav je življenje težavno, ima vendar svoje lepote. Največja lepota in njem pa je smeh. Zato se navadite, da se boste smejali! Navadite se, da boste veseli! Navadite se, da boste zabavni! Navadite se, da boste prijetni!

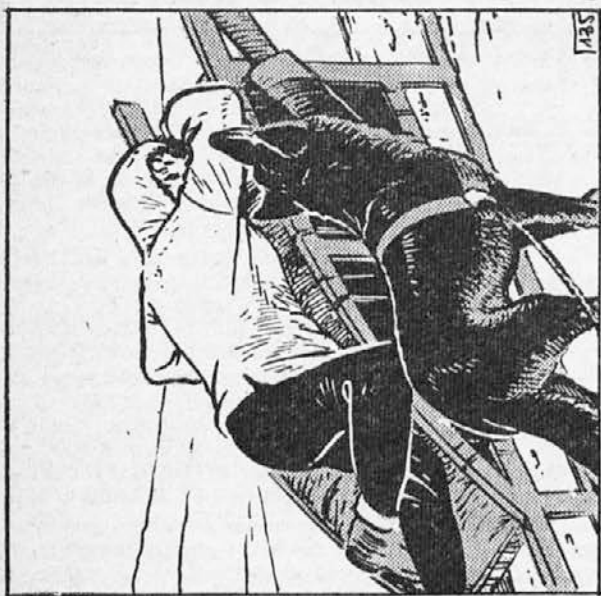
Vprašanje veselja, optimizma in smeha je povezano predvsem z vašo voljo. Čim močnejša je vaša volja, tem bolj boste ritem svojega duševnega življenja podredili svoji volji. Tako se boste lahko vzgajali k temu, da boste veseli in optimistični. In s tem boste rešili enega najvažnejših problemov v svojem življenju! Če boste veseli, boste vedno lepi, vedno privlačni, vedno zabavni in vedno prijetni v družbi!

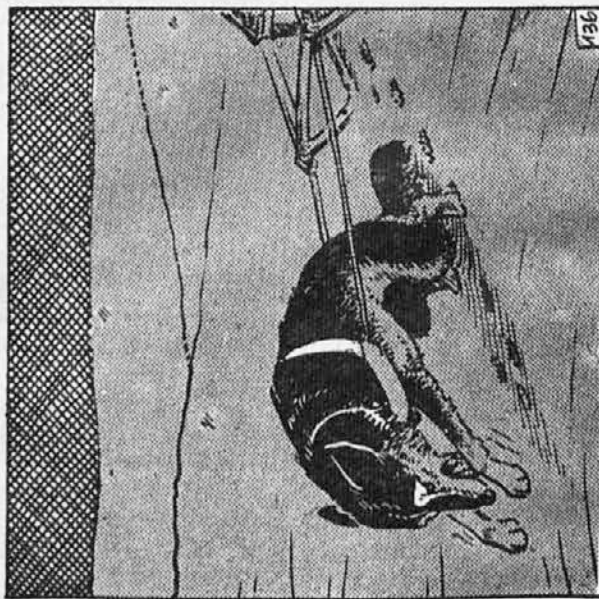
133. Kakor je Kazan s sanmi počasi napredoval, ga Jeanne vendarle ni mogla več dohajati. Brez volje je sledila sledovom sanj in le misel na otroka jo je zadrževala, da ni legla v mehki mrzli sneg. Zaprila je oči. Ko jih je odprla, so bile sanj s Kazanom in otrokom le še motna pika daleč spredaj na ledenem snegu.

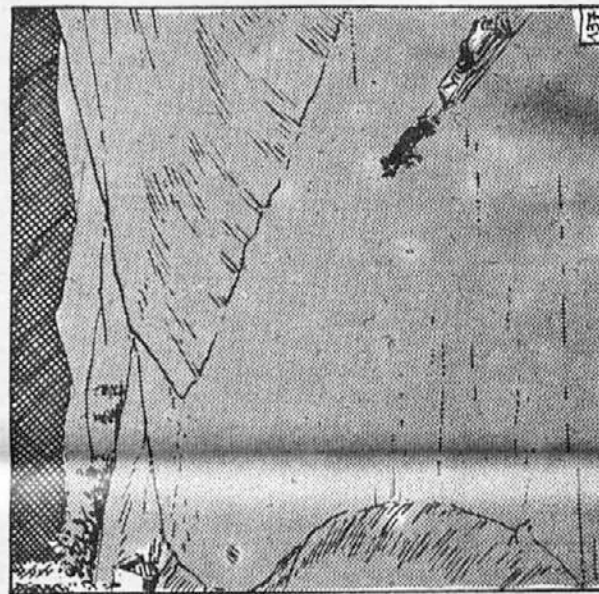
134. Brez števila trudnih, mučnih korakov je potrebovala, da se je približala sanem. Potem se je z izčrpanim krikom zgrudila na sanj. Podzavestno je začutila, da se je pod njo zganil otrok. Počitka, počitka je želela! Ne more več hoditi in padati! Potem ni vedela ničesar več. Iz njenega nezavestnega obraza je padla senca žalosti.

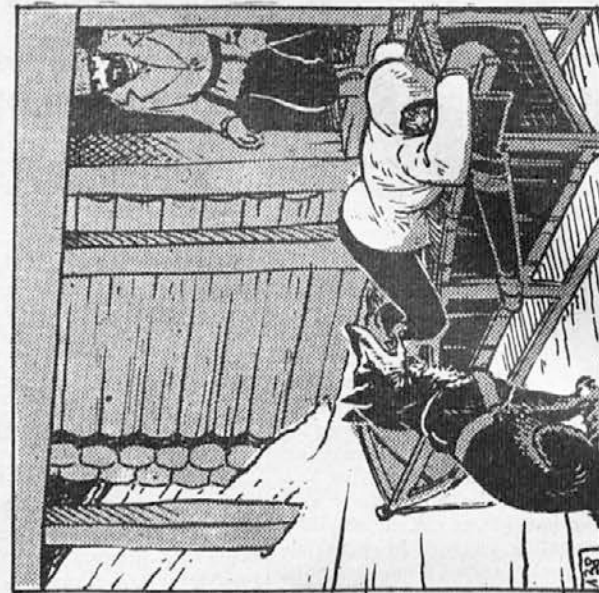
135. Kazan je obstal. Čakal je, da bo stopila gospodarica k njemu in mu velela dalje. Približal se ji je in tiho začvili. Niti glas, niti rahli dotiki njegovega smrčka je niso predramili. Potem je nenadoma dvignil glavo. Veter je prinesel nov vonj! Poveljal je še enkrat, potem se je odločno postavil pred sanj in zalajal.

136. Začel je vleči sanj. Osvobodil se je zapletenih vajeti in korak za korakom napredoval po mehkem snegu. Redki predeli golega ledu so mu dajali možnost za oddih. Nemirno je vohil po zraku in še nekajkrat zaman poskušal prebuditi Jeanne. Veter je za trenutek ponehal in vonj je postal razločnejši. Pognal se je naprej.

137. Daleč spredaj ob ledeni cesti je brlela slabotna lučka. Tam se je izlival potok v reko. Tja se je Kazan napotil. Obstal je in zarenčal, potem pa je glasno, odsekanjo zalajal. Daleč pred njim je ob izlivu stala kočja. Ljudje so morali živeti v njej, saj se je iz dimnika dvigal dim. Vonj dima je opozoril zvestega psa.

138. S poslednjimi močmi se je približal kočji in zalajal. Vlekel sanj po majhnem privozu pred vrata. Potem je sedel k Jeanne in zalajal. Trenutek zatem so se odprla vrata in mož je stopil na plano. Presenečeno je pogledal nepričakovane popotnike in stekel k sanem. Kazanove rdeče, od snega na pol slepe oči so ga pozorno opazovale.

Za
naše
najmlajše

23

PO
POVESTIJ. OLIVERA
CURWOODA

RIŠE:

M. MUSTER